

Secțiunea Administrativă
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Secțiunile nr. 22 nu se
primesc. Manuscrisurile nu se
returnează!
Biroul de abonații:
Brașov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primesc în Viena
Eduard Weiss, în București
(B. H. H. H.), în Iași
Schalk, în Cluj
M. D. D., în Sibiu
A. V. Goldberger în
București, în Iași
G. L. Doube, în
Frankfurt, în
A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmoniu pe o coloană 5 or.
și 50 or. pentru o pu-
blicare. Publicații mai dese
după tarife și învoia.
Reclame pe pagina III-a o
sare 10 or. v. a. sau 50 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în vânzare și
abonamente pentru Austria-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dăruire în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 172.

Brașov, Sâmbătă 3 (15) August.

1891.

O ciudată campania diaristică.

II.

Brașov, 2 August v.

Când, la 1885, întâiul ministru al României s'a plânsu în ședința Senatului, că noi Români de dincoace de Carpați am voi să dăm lecțiuni fraților noștri de dincolo, că am voi chiar să dăm direcțiune politicei lor, organul nostru i-a răspuns între altele:

„Recunoștem, că este dificilă și delicată situațiunea României și că datorită este întâiul ministru al țării să caute a paralisa pe toți aceia, cari suscitază greutăți guvernului; rugăm pe d-lu ministru Brătianu să recunoască asemenea, că și Români ardeleni se află într'o situațiune mai mult decât dificilă și că prin urmare și aceștia au dreptul de a pretinde, ca să nu li-se facă greutăți din partea guvernului român și a Românilor de dincolo.”

Una pentru alta.

Dacă ni-se cere nouă, cari purtăm o luptă atât de grea pentru existența noastră națională, să năbușim în peptul nostru toate durerile și amărăciunile, numai ca nu cumva să suscităm greutăți guvernului și regatului român; cu cât mai mult nu suntem noi în drept a pretinde dela frații noștri liberi și independenți, ca să țină sémă de greutățile noastre și dacă nu ne pot ajuta, cel puțin să nu ne strice, amestecându-se în luptele noastre și prezentându-ne într'o lumină falsă adversarilor naționalității noastre, prin nice articuli de diar și scriși cu cea mai condamnabilă ușurință și cu-o înspăimântătoare ignoranță în ce privește politica și raporturile noastre ardelenesci?

Când am cetit articuli, ce au apărut în „Românul”, „Liberté Roumaine” și „Gazeta Nouă”, purtându titluri sforăitoare precum: „Politica de peste munți”; Me-

morandul Românilor din Transilvania”; „O politică nenorocită”, „Partidul național român din Transilvania”; „O faptă condamnabilă” ș. a. și când am vădit cum se tractează în acești articuli cestiunile noastre cele mai însemnate și delicate politice, am trebuit să ne dăcem, că ordinea de idei și de interese ce au condus pe aceia, cari au inspirat această campanie diaristică, a putut să isvorască din orice alte motive, decât numai din dorința sinceră de a folosi cauzei ardelenesci nu.

Orî dora va voi să susțină cauza, că se aduce vr'unu serviciu cauzei române ardelenesci atunci când se afirmă, că președintele comitetului partidei noastre naționale și-ar lua instrucțiunile dela persoane susse puse din România, cari inclină spre Rusia; când se afirmă, că ar fi „antidinastic”, „kosuthisti” și „rusofil”, și că de aceea ar umbla să împedice prezentarea memorandumului la curtea din Viena?

Orî dora au aerul gazetarii din cestiune de-a pretinde că vor ajuta cauzei române ardelenesci vrându ei să reformeze de acolo din București comitetul nostru prin aceea, că sémăna spiritul de discordia și de neîncredere între membrii lui?

Dacă vr'unul dintre bărbații fruntași de dincolo a voit în adevăr să contribuie la clarificarea situațiunii noastre ardelenesci, aducându în discuțiune publică atitudinea politică a comitetului nostru atunci cu părere de rău trebuie să-i spunem, că a fost foarte nenorocit în alegerea persoanelor, pe cari le-a însărcinat cu susținerea acestei discuțiuni diaristice.

CRONICA POLITICĂ.

— 2 (14) August.

— Erî a fost prezentat dietei raportul comisiei de imunitate în afacerea Ugron-Uselac. Raportorul, după ce constată, că imunitatea de deputat nu este vătămă, combat opinia minorității. Kudlovich însă luă în apărare opinia minorității, acuzând comisia de imunitate, că în raportul său ea nu tractează cestiunea de sub întrebare, ci se întorce în jurul ei ca pisica pe lângă blidul cu pasat. Mai vorbi Rohonczy în favorul raportului. Peste tot, sunt semne, că cestiunea se va rezolva curând; partida „independentă” încă a hotărît să primescă raportul comisiei.

— Alaltăerî a sosit în Paris frațele țarului Rusiei, marele duce Alexis. La gară a fost primit de un număr public, care striga cu însuflețire: „Vive la Russie! Vive le Czar!” O persoană din public îi dete marelui duce un buchet de flori. Marele duce îi mulțami. În totu decursul drumului până la hotelul „Continental”, unde va loci marele duce, a fost acesta întâmpinat de public cu strigăte de „Vive la France! Vive le Czar!” Ministrul de externe, Ribot, fu cel dintâu, care a fost primit de marele duce. Mai târziu primi marele duce personalul ambasadei rusești din Paris. La 5 ore seara vizită marele duce grădina Tuileriesilor. Musica intonă imnul ruseșu, secundat de o reuniune franceză de cântări. La fine omenii se suiră pe scaune și strigau „Vive la France! Vive le Czar!” Apoi cântară marseillaisa.

— Admiralul Gervais în călătoria sa dela Moscva la Petersburg a avut un interviu cu corespondentul din Petersburg al „Gazetei de Moscva”. Admiralul vorbi cu adăncă mișcare de primirea amicală și despre simpatia, de care au fost împărțâși Francesii. Oșpeții Franceși, dișe admiralul, au fost primiți cu iubire frățească, ceea ce dovedește mai mult, decât ori ce tractat de alianță. Cu venerațiune însuflețită se

esprimă Gervais despre împăratul Alexandru al Rusiei, care a făcut asupra Francesilor impresiune farmecătoare, și care e cel mai bun dintre monarhi și cel mai bun dintre toți omenii, pe cari i-a cunoscut el. Și despre Anglia și tripla alianță se exprimă admiralul, dișend, că el nu e om politic, ci marinar, dăr părerea sa ca om privat este, că nu există o alianță quadruplă, deoarece Anglia, ale cărei interese sunt puse într'o atitudine rezervată, nu poate intra în alianța triplă și în genere nu va încheia cu nimenea nici o alianță.

— Despe visita escadrei franceze în Anglia se scrie din Londra, că admiralul Gervais a refuzat invitarea lordului major la prânzul festiv dișend, că n'are timp, deoarece escadra franceză va părăsi marea engleză la 25 August a. c. Admiralitatea engleză dete un circular autorităților flotei, ca se intimpine cu simpatii escadra franceză, când aceasta va sosi acolo.

— În Bruxela a sosit soiri despre o rescolă a Negrilor în statul Congo. Locuitorii indigeni s'au revoltat în contra Arabilor și în contra reprezentanților statului Congo și au dat foc locuitorilor Arabilor. 500 de Arabi au fost uciși și agenții statului Congo au fost arestați. E temere, că rescola se va întinde și asupra teritoriului Bangala.

SCRILE ȚILEI.

— 2 (14) August.

Importul de vite din România în Austria. În ședința de la 7 Aug. n. c. a consiliului comunal din Viena, consilierul Wimberger a făcut următoarea propunere: Primarul este rugat, ca punându-se în truntea unei deputațiuni a consiliului comunal, să aducă la cunoștința ministrului de comerț, că consiliul comunal consideră existența mai departe a opririi importului de vite din România ca o nenorocire însemnată pentru populațiunea Austriei și cu deosebire pentru Viena, că consiliul comunal dorește grabnică ridicare a ace-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Căutătura fatală.

La începutul imperiului al doilea franceșu escelentul cântăreț Massol era favoritul declarat al publicului parizanu, care ori decâteori apărea el pe scena operei, totdeauna i-l aplauda freneticu.

Când cânta Massol, de regulă biletele de teatru erau toate vândute; farmecul vocii sale răpia pe ascultători la o viață însuflețită și mai cu sémă damele erau entusiasmata pentru acest cântăreț, deși fama îl încungira cu un nimb neplăcut. Se dișea adică: Massol are „căutătura fatală” și în contra căruia o îndrepta pe aceia i-l amenința o nenorocire. Esteriorul cântărețului putea forțebine da ansă la această legendă și pismuitorii și dușmanii sei nu întârziară ca să răspândescă și mai departe fama această îngrozitoare. Massol era un om bizar, sinistru, cu firea închisă și cu înfățișare respingătoare. Cu toate acestea avea o mulțime de adoratori și locuința sa era plină de daruri frumoșe,

cele mai multe dăruite de mâni delicate. O fatalitate curiosă prefăcu în adevăr fabula despre „căutătura fatală” și dădu nouă alimentațiune acestei superștițiuni fără sens.

Între piesele cele mai plăcute ale operei imperiale era în timpul acela compozițiunea melodișă alui Halévy „Regel Carol VI.” și numărul cel mai cu efect al acesteia era așa numita „aria blăstămului”, o piesă musicală posomorită ce te estasia, și pe care Massol o esecută cu așa bravură, încât el de regulă, cedând cererilor furtunoșe ale publicului, trebuia se o repete.

Când fu opera această reprezentată pentru prima oară, Massol cântând aria blestemului își îndreptă privirea în sus, corespundend spiritului rolului, și convocând prevedința pedepsitoare, se îndepinșcă blăstămului. Domnea o tăcere adâncă în sala operei și când el termină, isbucni un entusiasm, pe care poțe el nu-l mai veduse nici odată. Cântărețul repeți aria și erăși își îndreptă privirea în sus. Deodată cădu jos pe scenă un sorman lucrător dela oortin și fu transportat mort de acolo.

Amintirea penibilă la accidentul acesta era cauza, că opera n'a fost reprezentată mai multă vreme. În fine direcțiunea teatrului creșu, că popoarațiunea ușuratică a Parisului poțe a uitat accidentul trist și representă erăși opera. Când sosi erăși fatala ariă a blăstămului, avu Massol avu mare greutate să învingă agitatare sa și deodată nu-și îndreptă privirea în sus, ci jost pe orchestră, unde ședea la pultul de dirijat măestrul capelei Habenek, de nascere Alșatian. Dăr înoă opera nu se terminase, când Habenek simți, că nu-i este bine, așa încât abia era în stare să bată tactul mai departe: scuturat de friguri, plecă acasă și după trei zile era un cadavru, tifosul îi puse capăt vieții sale. Nu era deci minune, că afirmarea prôștă despre căutătura fatală se ivi din nou și cu mai mare hotărîre ca mai înainte și că chiar însuși aceia șovăiau, cari de altminte nu erau superștițioși.

Cântărețul însuși, care aușise syonurile aceste, încep să credă în puterea demonică a ochilor sei și dispozițiunea sa devenia din ce în ce mai posomorită.

Când opera se anunță pentru a treia oară, se opuse cu totă puterea să cânte rolul și numai stăruițelor deosebite ale intendantului îi succese să-l înduplece pe Massol să cedeze. Teatrul era plin de tot, toți erau curioși, că ore și de astă-dată se va întâmpla efectul fatal al ariei blestemului. O singură lojă din teatru era golă, ea era a unui funcționar superior de stat, care era într'o călătoria de serviciu prin provincia. În spre loja acesta golă privia Massol cu ochii așintiți în vreme ce reprezenta aria blestemului; aici era el sigur, că privirea sa nu va întâmpina pe nimenea. În ziua următoare sosi o scire telegrafică, că funcționarul trecend rîul Loire în apropierea de Orleans, cădu din luntre și se înecă, probabil că în urma unei amețeli. Imprejurarea acesta îl înduplecă pe cântăreț să renunțe cu totul la efectul său fatal de pe scenă și să se retragă în viață privată; numai odată mai voia el să pășescă în public, de care a fost favorizat în cea mai mare măsură și dela care voia să-și ia rămas bun.

Era în 14 Ianuarie 1858, cântăre-

tei opriri și, în fine, că Excelența Sa ministrul de comerț, până la o regulare definitivă a acestei afaceri, va dispune cel puțin provisoriu ca importul de vite din România să fie posibil direct la Viena.

Maiestatea Sa Regele României, a făcut în zilele acestea o călătorie la Tergu-Oana, unde a vizitat cu deamănuntul toate galeriile cele noue de sare și ordonă să se estragă unu bloc de sare, pentru ași da seamă de aceste operațiuni. Regele a plecat după aceea la Slanic.

Transferare. D-lu *Dr. George Moga*, medic superior în regimentul 31 de infanterie din Sibiu, a fost transferat în aceeași calitate la regimentul de vânători tirolezi (batalionul al 9-lea) în Innsbruck.

Concurs și expoziție agricolă în Craiova. Cetim în „Timpul”: Și în acest an societatea agricolă din Craiova organizează pentru luna Octomvrie, un concurs și o expoziție agricolă, care va avea loc în grădina Bibescu. Grupele ce va cuprinde instituția Societății agricole sunt: Un concurs de animale reproducătoare, din speciile bovine, ovine și porcine. O expoziție de produsele solului și alte materii folosite agriculturii. O expoziție de instrumente agricole. O cursă de cai. Un concurs de arătură. Se vor distruge premii în medalii, mașini și instrumente banii, vite de rasă și semințe alese.

Sinuciderea consulului austro-ungar din Iași. Cu privire la acesta diarul „Timpul” din București primese următoarele amănunte: Procurorul Curții de apel însoțit de un procuror al tribunalului au descins luni în localul consulatului austro-ungar, strada Albă, unde au procedat la o anchetă asupra împrejurărilor în care s'a sinucis consulul Emerich Pietska. Autoritățile judiciare n'au întâmpinat de astădată nici o împotrivire din partea nimănui. În ce privește cauza care a hotărât pe regretatul Pietska să-și curme zilele, circulă două versiuni mai verosimile: bola și afaceri nenorocite. E acum sigur că Pietska suferia de melancolie, care în timpul din urmă intrase în o fază foarte acută. Se mai afirmă de unii că Pietska fusese însărcinat cu mari cumpărări de grâne, pe care le-a contractat cu prețuri mai mari; pentru a nu da loc la bănueli s'a sinucis.

Inmormântarea s'a făcută ieri la ora 4 p. m.

Medic de cerc român. Din Bi-

horț ni-se scrie, că la 9 August s'a săvârșit în comuna Leșu alegerea de medic de cerc, fiind ales cu unanimitate d-lu *Dr. Ioan Manguca*.

Distincțiune. Maiestatea Samonarchală noastră a conferit regelui *Alexandru* al Sârbiei marea cruce a ordinului Ștefan, lui *Ristić* marea cruce a ordinului Leopoldin, er lui *Pasić* și *Simić* ordinul coronei cl. I.

Liga pentru confederațiunea balcanică a convocat pentru 23 August un congres, care se va întruni la Jagodina în Sârbia. „Le Memorial Diplomatique” care anunță aceasta, spune că se așteaptă sosirea de delegați grecești, munte-negreni, români, macedoneni și bulgari.

Nenorocire. Cu ocaziunea festivităților militare ale regimentului de infanterie din loc, săvârșite ieri la „Fântâna popii”, un tânăr militar (maghiar), voindu să descarce unu treacă, dopul sări și-lu isbi în cap, așa că după scurte suferințe își dete sufletul.

Sârbia și Rusia.

Cu ocaziunea vizitei regelui, *Alexandru* al Sârbiei în Rusia, s'a accentuat de repetate ori și cu multă însuflețire ideea unei strinse solidarități între Sârbia și Rusia. Interesantă a fost din acest punct de vedere mai ales discursul cunoscutului șef al societății slave de binefacere din Petersburg, generalul *Cernajev*, care adresă micului rege al Sârbiei următoarea cuvântare:

„Maiestate! Societatea slavă din Petersburg salută prin noi pe Maiestatea Voastră în acest oraș al lui Petru. În persoana Majestății Voștre salutăm nu numai pe regele Sârbiei, finul ferocitului în Domnul al nostru Țar, ci și pe gloriosul popor sârbesc, care e legat de noi printr'o legătură intrăită și indisolubilă: unitatea tradiției istorice, a rasei și a religiei.

„Majestate! Sunt în lume oameni, cărora nu le place această legătură, deoarece se tem de ea și ar voi s'o nimicească. Acesta însă nu este iertat să se întempe. Alianța acesta dintre noi este indisolubilă, e puternică și nu o vor desface nici odată. Garanția în privința acesta este primirea sinceră, din inimă și neinteresată, cu care Majestatea Voastră a fost întâmpinată pretutindenea, în străbunul Kijev, în Moscova Țarilor și în orașul lui Petru. Petersburgul adevăr, că este încă tânăr, der el nutrește sentimentele rusei bătăne.

„Primiți, Majestate, acest dar din partea noastră întru aducerea aminte de petrecerea Majestății Voștre aici.”

După aceste cuvinte, un preot cu numele Labedev prezentă regelui Sârbiei tabloul încadrat în rame aurite al Sf. Alexandru dela Nevsk, dîcîndu:

„Rugăm pe Dumnezeu, ca spiri-

tul Vostru să se desvôle după tipul acestui mare domnitor al pământului rusec, care a fost un credincios puternic și perseverant al bisericii ortodoxe și era biruitorul în luptă cu neastempărții săi vecini.”

La acestea regele Alexandru, provocându-se la voluntarii ruși, cari au luat parte la războiul sârbo-turc, dîse:

„Eu, regele Sârbiei libere, voi dovedi prin actă politică recunoștința Sârbiei și a tuturor Sârbilor pentru serviciul, ce voluntarii ruși l'au făcut în lupta pentru eliberare.”

Cuvintele acestea, pe cari le comunică diarul „Grajdanin” și cari au fost puse în gura tânărului rege, de sigur, de regenții Sârbiei, au făcut o rea impresiune asupra amicilor triplei alianțe.

Esposiția română din Hațeg.

Telegramă part. a „Gaz Trans.”

Hațeg, 13 August. Pe lângă asistarea unui public distins și numeros, cu premergerea unui discurs clasic din partea prezidentului; — s'a deschis ași la 11 ore esposițiunea damelor române din Hațeg, salutată telegrafice din diferite părți transilvane. Esposiția are un aspect pittoresc și e cu mult gust aranjată, reprezentând obiecte de producție exclusiv române.

Slovacii în lupta pentru existența națională.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte de planul celor dela putere făurit în contra bisericii slovace din Ungaria nordică, cari după ce au pus la cale maghiarisarea școlilor Slovacilor, și-au pus în gând să maghiarizeze și biserica acestora! Spre acest scop, din partea Maghiarilor s'a convocat încă în luna lui Decemvrie 1890 un sinod general evangelic în Budapesta, prin care țintea la o identificare a intereselor naționale ale bisericii evangelic de cofesiunea augustină și ale celei de cofesiunea helvetică (calvină); cu alte cuvinte voiau să unescă pe Slovacii cu Maghiarii, cari cum se știe, sunt mai vîrtos de cofesiunea calvină.

Planul acesta machiavelic însă nu s'a putut aduce la îndeplinire, căci Maghiarisatorii au întâmpinat o opoziție energică din partea districtului de dincoace de Dunăre (din Nordul Ungariei), care e locuit exclusiv numai de Slovacii.

Posițiunea ce au luat Slovacii față cu numitul plant de maghiarisare se întemeiază pe un articol de lege din organizația bisericească a celor 4 districte, articolul care dă fiă-oării districtului

*) Sosită aseră după espedarea diarului.

o jurisdicțiune suverană autonomă, și astfel nu e supus nici unui control, afară de dreptul de supremă supraveghiere al coronei. Districtul are dreptul de a-și convoca sinodele el singur și de a-și ține independent.

Maghiarisatorii însă nu au renunțat la planul lor, ci au stăruit necontenit în cercurile bisericii slovace, ca acestea să iee o nouă hotărîre în sensul celorlate 3 districte, cari sunt locuite de Maghiari și cari s'au pronunțat pentru ținerea proiectatului sinod general, căci fără districtul de dincoace de Dunăre, sinodul ar rămâne o cartă blankă.

Stăruințele lor însă se pare, că și de astă dată vor suferi înfrângere. Protopresbiteratul comitatului Arva, care se ține de districtul bis. evang. de dincoace de Dunăre, într'o adunare ținută zilele acestea în Cubinul inferior a declarat, că „în cestiunea sinodului general evangelic acest protopresbiterat rămâne pe lângă hotărîrea de pîndă acuma, va să dîcă: nu va lua parte la sinod”, fiind-că la protopresbiterat nu a sosit nici un act, care ar face posibilă, ori chiar ar recere luarea unei nouă hotărîri. La raportările mai multor preoți, cari arătară nise circulare venite direct dela oficiul episcopesc cătră preoți singuratici, în cari preoții sunt provocați a convoca adunări pentru alegerea deputaților la numitul sinod, — protopresbiteratul simțindu-se încălcat în drepturile sale, a interzis preoților publicarea circularului episcopesc, până atunci, până când protopresbiteratul nu se va pronunța el însuși în cauză, pe temeiul informațiilor, ce și le va câștiga ulterior dela însuși episcopul.

Protopresbiteratul dela Turoș-Sân-Martin, după cum relatează „Narodnie Novine”, de asemenea a fost surprins de procedura episcopului, pe care a declarat-o de ilegală, contrară regulilor și neobligătoare pentru nimenea. Acest protopresbiterat încă a decis, că „nu ține adunări pentru alegerea deputaților sinodali”. Totodată protopresbiteratul a protestat și în contra ținerii sinodului districtual de estimp în orașul Pojon și provocându-se la § 62 din Regulament, cere ca sinodele districtuale să se țină ce de ordinar în Liptó-Sz-Miklos.

Vedem așa-déră, că uneltrile de maghiarisare între Slovacii au trecut toate marginile, fiind-le astăzi amenințată din temelie chiar și existența bisericii lor naționale. Lupta, ce o desfășură cu atâta energie amintitele protopresbiterate își va avé de sigur efectul său, der la un efect mai desvîrșit vor pute spera numai printr'o strînsă solidaritate în partea tuturor Slovacilor.

țul pentru ultima oră voia să păsescă pe scenă și adecă își alesese ca reprezentațiune de adio opera sublimă a lui Rossini „Tell”. Rolul titlului făcea parte din producțiunile cele mai mărețe ale lui Massol și teatrul era plin. Intreg publicul distins din Paris se adunase, fiindcă împăratul și împărăteasa promisera că vor sosi, și lojele străluciau de uniforme de gală și prețioase, de toalete cu mărgăritore scânteietoare.

Când porni trăsura împăratului Napoleon III spre operă, se întemplă atentatul acela înfricoșat al contelui Felix Orsini, a cărui mașină diabolică cruță ce e drept viața părechei imperiale, der ucise său rani greu peste o sută de oameni nevinovați. Cu toate acestea Napoleon și cu sotia sa plecară la operă și luară parte la reprezentațiune după a cărui terminare împăratul conferi artistului ordinul legiunei de onoare. Massol însuși fu atât de sguduit de evenimentul acesta îngrozitor, care a adus ultima sa reprezentațiune în legătură cu sânge și morțe, încât deveni un misantrop formal și evită ori ce convănire cu oameni, până când după câțiva ani muri. C. S.

După mii de ani.

De Andersen.

Da, după mii de ani vor veni pe aripile vaporului sburând prin aer peste mările lumii! Tinerii locuitori ai Americii vizitează bătrâna Europă. Ei vin la monumentele ridicate aici și la locurile, cărora li-a decădută splendoria, după cum peregrinăm noi în timpul nostru la măririle ruinate ale Asiei sudice.

După mii de ani vin ei!

Temsa, Dunărea și Rinul curg încă; Montblancul stă încă cu piscul său acoperit cu zăpadă, lumina nordică își aruncă rațele sale strălucitoare asupra țărilor din nord, der nemă peste nemă e pulbere, șiruri întregi de potentați sunt uitați pentru moment, ca aceea, cari deja acum dorm în colina, unde bogatul comerciant de faină, pe pământul căreia se ridică, porunci să se facă o bancă, pentru ca să stea acolo și să privească lanurile de grâu undulătoare.

„La Europa!” e lozincă tinerei generațiune a Americii — cătră țera parinților,

cătră țera sfântă a amintirilor și a fantasmiei, la Europa!”

Corabia aeriană sosese; e plină de călători, fiind-că călătoria se face mai repede ca pe mare; sârma electro-dinamică a telegrafat deja pe sub ocean, cât e de mare caravana aeriană. Deja se zărește Europa. Țărul irlandez, ce se arată, der pasagerii dorm încă; ei voesc să fiă deșteptați numai după ce vor pluti deasupra Angliei. Acolo calcă pe pământul Europei, în țera lui Schakespeare, după cum o numesc fii spiritului, în țera politice, în țera mașinelor, după cum o numesc alții.

O și intră petrecă aici, atâtu timp îi consacra Britaniei mari și Scoției generațiunea multă ocupată.

Călătoria trece printr'un tunel cătră Franța, țera lui Carol cel mare și a lui Napoleon. Amintesc pe Molière, savanții vorbesc despre o școlă clasică și despre una romantică din îndepărtata anticitate, și eroii, poezii și savanții sunt sârbătoriți, ceea ce timpul nostru nu cunoște, der cari erau să fiă născuți pe craterul Europei: în Paris.

Corabia aeriană sboră peste țera, de unde a plecat Columb, unde s'a născut Cortez și unde Calderon și-a cântat dramele sale în versuri. Femei frumoase cu ochii negri locuesc încă în văile înflorite și în cântecele străvechi se amintesc Cid și Alhambra.

Prin aer peste mare cătră Italia, unde zace bătrâna și vecinică Roma; ea a decădută; Campania e o pustie: din biserica Sf. Petru a mai rămas numai un zid izolat, der se îndoesce despre autenticitatea sa.

Spre Grecia, pentru ca se dormă o noapte în hotelurile de pe virful Olimpul, totuși ei au fost acolo. Călătoria se îndreptă spre Bosfor, pentru ca să odihnească câteva ore, pentru ca să vadă locul, unde se află Bizanțul. Pescari sârmani își arunca acolo plasa lor, unde în timpul Turcilor se povestea tradițiunea despre grădinile Haremului.

Călătoria aeriană trece peste ruinele cetăților puternice lângă mărșta. Dunere, cetăți, pe cari timpul nostru nu le cunoște, der ieri și colo — peste locuri cu bogate amintiri, cari se vor ridica numai din sinul timpului — ieri și

Prima adunare gen. a despărț. XX alii Asociațiunii.

Becleană, (S. Dobâca) August 1891.

La adunarea generală a despărțământului XX convocată pe ziua de 1-a Augustă n. o. s'a înfățișat în localitățile școlii române din Becleană un număr de inteligența română precum și popor. Directorul Gregoriu Pușcariu, într'un discurs arată scopul, pentru care ne-am adunat, și declară ședința deschisă.

Actuarul despărțământului cetii după această raportul Comitetului despre activitatea sa începând din 17 Mai n. 1891, când s'a constituit despărțământul, și până la această adunare. Din raportul apare: că până în ziua adunării au încurs dela membri o sumă de 20 fl., din care s'au spesat 90 cr., ér ceilalți sunt defață neputându-se trimite la comitetul central, de-orece foarte puțin membri și-au plătit taxele și mai toți numai o parte din taxă.

Comitetul în 8 Iulie n. a ținut o ședință, și în care s'a statorit programul adunării și în care prin președinte s'a făcută cunoscută cuprinsul a două hârtii primite dela Comitetul Central din Sibiu, dintre care într'una făcându-se alusiune la nefavorabila noastră stare materială se dice, că de-ocamdată nu se așteptă dela noi altă-ceva, decât ca *sua-viter in modo fortiter in re, se propagăm și se facem cunoscută ideea Asociațiunii în poporul nostru.*

Isprăvindu-se cu raportul Comitetului, se alege o comisiune pentru încasarea taxelor în persoanele d-lor: Coteșu Grecu și Ioană Cucea. După câteva minute, această comisiune raportă, că *membri noi nu s'au insinuat, ér dintre cei înscriși deja și-au solvit taxele de membri următorii:*

1) Gregoriu Pușcariu 5, 2) Teodor Coteșu 5, 3) Ioană H. Boteană 5, 4) Simion Moldovană 5, 5) Simion Popană 2, 6) Ilie Mircea 1, 7) Ioană Morariu 1, 8) Ioană Grecu 1, 9) Vasile Morariu 1, 10) Alexa Morariu 5, 11) Grigore Micană 2, 12) Ioană Dingană 1, 13) Grigore Rocneană 1 fl. v. a. *Suma 35 florinți.*

La această sumă adăugându-se 20 fl. de mai înainte încasați, rezultă suma de 55 fl., din care subtragându-se spesele de 90 cr., în casa despărțământului se află *54 fl. 10 cr.*, de care sumă se va face usă conformă statutului § 18 și 20 ex 1885.

Se fac mai multe propuneri, între care se discută și modalitatea, că ore cum s'ar face și s'ar lăți mai tare ideea Asociațiunii în popor și cum se invite membri și poporul, ca să participe în număr cât se poate de imponent la adunări. Cestiunea această sa lăsată în

colo se coboră caravana aeriană și apoi se urcă érași.

Colo jos se află Germania, care odinioară era străbătută cu o rețea desă de căi ferate și canale — țările, unde a predicat Luther, unde a cântat Götthe și unde Mozart în timpul seu purta sceptrul tonurilor. Nume mari strălucite în sciință și în artă, nume, pe care noi nu le cunoșcem. O di de plăcere pentru Germania și o di pentru țările Nordului, pentru Oesteds și pentru patria lui Linné și pentru Norvegienii, țera vechilor eroi și a vecinicilor tineri ai Nordului. În călătoria oătră casă trecu pe lângă Islanda, vulcanii nu mai ferb, Hecla s'a stins, dér ca și tabla de petă a tradițiunii, stă puternica insulă stinoasă în mijlocul mării urlătoare.

„In Europa sunt multe de vădută!“ — dise ténérul american: „și noi am vădută în 8 zile, și se întâmplă tocmai cum a arătat marea călătoră — aici se pronunță un nume, care aparține contemporanilor sei — în renumitul seu opă „Europa vădută în 8 zile.“ U.

sarcina Comitetului, care va lucra după cum îi vor dieta împrejurările și bunul său simț.

Venind la ordinea zilei cetirea disertațiunilor actuarul cetii: „*Câteva cuvinte de învățatură pentru popor.*“ După această disertațiune, d nii Dr. Gabriel Triponă și Ioană Popă Retegană au rostit discursuri instructive.

Statorirea bugetului se lasă în sarcina Comitetului. Ca loc al viitoare adunări generale a despărțământului se statorice Apanușfalău. Adunarea se termină printr'un discurs rostit din partea președintelui.

După adunare a urmat bală în sala casinei din loc, al cărui venit este exclusivă menit pentru biserica și școlă română din Becleană.

Așa a decurs prima adunare generală a despărțământului XX din cercul Becleanului. E adevărat, o'am întimpinat și întimpinăm greutăți pe căraea spinosă a dezvoltării noastre culturale și literale, dér unde este voință, acolo dificultăți neînvigibile nu există. Un scop mare, întimpină nevoi mari, dér pentru nevoi mari, un popor mare trebuie să aibă lécuri mari. Léculă pusă, este de mâna lui Dumnezeu în voința și inima noastră.

Gregoriu Pușcariu, Ioană H. Boteanu, directorul. _____ actuarul.

Miscărea de maghiarisare.

În 10 Augustă s'a ținut în Rosenberg (Rozsahegy, com. Lipto) adunarea generală a Kultüregylet-ului din părțile nordice ale Ungariei, la care au luat parte ca delegați oficioși mai mulți fișpani și vicespani din comitatele Nyitra, Lipto, Hont, Turocz, Szepes, Bars, Trenčin, Lipto, Arva, Zolyom și Turoțu; asemenea au luat parte cei mai mulți deputați dietali din aceste comitate, preoți judecătóri învățători etc. În totală au luat parte la adunare, după cum raportază foile unguresc, ca la 700 persoane.

În raportul privitor la activitatea de peste ană a Kultüregylet-ului se dice, că „spiritul publică din părțile de sus ale Ungariei a luat acum o direcțiune cu totul națională și astfel în cele din urmă față cu agitațiunea panslavistă, Kultüregylet-ului acesta a creată antidotulă cea mai puternică.

Numărul membrilor fondatori s'a urcat la 410. Până acum Kultüregylet-ului acesta s'a estins asupra comitatelor: Nyitra, Trenčin, Turocz, Lipto, Arva, Bars, Hont, Nograd și Zolyom și asupra orașului Șemniț. Acum s'a alăturat și comitatul Szepes, ér la propunerea președintelui Iuliu Szalavsky, adunarea a hotărîtă a se provoca să se alăture în viitor la acestă Kultüregylet și comitatele Pojună, Abauj, Gomor, Saros, Zemplin, Ung, Bereg și Ugocia.

În bugetă s'au preliminară 28,000 fl. venit, din care se susțin 37 de Kisdodvuri și se dau ajutóre la 7 Kisdodvuri; se ajutără școl, se înființază bibliotecă populară, se subvenționează foia săptămănală „Felvidéki Nemzetör“ etc.

Așa se „fericesc“ „patrioții“ pe cheltuiala comitatelor locale și de Nemaghiari, dér stepănite numai de ei.

Correspondența „Gaz. Trans.“

Alba-Iulia, 9 Augustă 1891.

Petrecerea de veră împreună cu producțiunea teatrală, ce s'a dată aici în 19 Iulie n. o. în favorul înființării unei bibliotecă populare române, a succés peste așteptare, cu tôte că timpulă nu ni-a favorisat. A fost, pot dice, una dintre petrecerile romănesc cele mai însuflețite.

Producțiunea s'a începută la 8 ore, fiind sala îndesită de publică. S'a jucat piesa teatrală „Nunta țărănescă“, comedă într'un act de V. Alexandri. Actorii au fost d nii: Toma Străjană, ca Alecu Leonescu; Basiliu Ilișiu, ca Frunză, puscaș; Augustă Cimbulea, ca Chir Gaitanis; Iuliu Rosca, ca Moșă Tro-

chină; Augustină Comesu, ca Troțușiană; d-ra Safta Rada, ca Elenuța, fata lui Trochină mirésa, Ionă Tanase, ca vornicelă de nuntă, mai mulți tineri și domnișore în costum romănesc ca țărani, țărance și priveghiători, cari toți și-au interpelat foarte bine rolurile, cu tôte că timpulă de preparare a fost foarte scurt, ér dintre diletanți abia unul a a mai jucat pe bină. Aplausele ougetai că nu se mai finesc.

După producțiune a urmat dansul. S'a jucat „Cadrilul“ și „Romana“ în câte 2 colone de câte 40 părech. Costumul național a fost și de astă-dată bine reprezentat. Petrecerea s'a continuată cu animositate până la orele 6 dimineța.

Am numărât peste 200 de persoane, dintre care au suprasolvit următorii p. t. domni: Simion Micu, protopop 1 fl., Ales. Dobrescu, v.-protop. 1 fl., Ludovic Luca, preotă 60 cr., Dr. Mohay Sándor, adv. 1 fl. 20 cr., Alesandru Velicanu, adv. 60 cr., Ioană Anușca, prof. 1 fl. 20, Iosif Anghelă, propriet. 1 fl. 20 cr., Teodor Munteanu, învăț. 50 cr. Demetriu Furdă, cantinară 40 cr., Ionă Bota, propriet. 1 fl. 20 cr. Ioană Germană, locotenentă 1 fl., Georgiu Fleșeriu, locotenentă 1 fl., N. N. 40 cr., N. N. 40 cr., N. N. 20 cr. și N. N. 20 cr. Suma suprasolvirilor e 12 fl. 30 cr. Oferte s'au primită dela d nii: Georgiu Totoianu, parochă în Chișfalău 2 fl., Georgiu Bărbătu, protop. în Blășiu 1 fl., Nonusă Poruțiu, of. c. r. 1 fl. Totală 4 fl. Venitul brută face cu totulă 133 fl. 20 cr., din care subtragându-se spesele de 91 fl. 17 cr.; rezultă un venit curat de 42 fl. 3 cr., cari s'au și elocată la primă curatorulă spre scopulă amintit.

În numele comitetului arangiatoră exprimă sinceră mulțămă d-loră contribuenți și participatori.

La revedere la o a dona petrecere totă spre scopulă amintit, ce speră că se va arangia prin Septemvire.

Basiliu Ilișiu,
învățător.

DIVERSE.

Aduceri aminte de Napoleon cel mare. Diarul „Timp“ anunță, că în Sâmbăta trecută, în urma unui decret al președintelui republicei, franceze amintirile istorice ale lui Napoleon cel mare, ce se află în Louvru au fost transportate în muzeul catedralei Invalizilor. La începută ex împărătesă Eugenia avu pretențiuni asupra acestor obiecte, dér se găsi o epistolă a lui Napoleon III, din care reese, că el a dăruit statului aceste relicvii în 4 Februarie 1854. Între aceste obiecte se află renumita jachetă cenușă a lui Napoleon I, pălăria sa, apoi o cocardă mică tricoloră de mătase, pe care a purtat-o împăratul în ziua, în care și-a luat rămasă bună dela gardede sale în Fontainebleau, apoi o sabie de paradă cu mânerul de argint, pe lama căreia sunt gravate cuvetele: „*Tu anăntiras les ennemis et tu protégeras les musulmans.*“ Cele din urmă obiecte sunt stindardul regimentului 16 al vânătorilor de gardă, banca, de care se servea Napoleon pe St.-Helena și patulă seu de campaniă. Pe acestă pată mură marele și gloriosul împărat.

Ucișagul surorii sale. Dilele trecute s'a terminat la Zinaim în Austria procesul unui Karl Fukatsch acusat d'ăși fi ucis pe propria soră, văduva Schmidt, ca s'o jefuiescă. Fukatsch a fost condamnat la mörte deși până în ultimulă momentă a protestat de nevinovăția sa.

După pronunțarea sentinței s'a petrecut în celula condamnatului o scenă ciudată. Apărătorul lui Fukatsch, avocatul Krenn veni să-l mai îndemne odată să spună adevărul.

— Sci, dise avocatul, că am fost dintre cei cari te-am cređută nevinovat. În acestă momentă seriosă trebuie să

audă încă odată adevărul precisă din gura d-tale; poți voi mai pută face ceva pentru d-ta, și chiar să te scapă...

— Să mă scapi? răspunse condamnatul abătut... D-ta?... Nu!...

— Va să dice exclamă avocatul, totuși ești vinovat, ești uoigașul surorii d-tale?

— Nu m'am mănjită mânilă cu sângele ei. N'am ucis'o.

— Șcii însă cine a a ucis'o?

— Da. Șciu!

Și abia acum Fukatsch mărturisă, că uoigașul era un rânduș din Viena, Rihard Toufar, fostă cală de măcelar în Znaim, ér el, Fukatsch era numai autorul intelectual și complicele crimei.

Văduva Schmidt, — dice Fukatsch, — nu mai voia de multă să-și ajute rudele cu nici un gologan, de și era foarte bogată. Atunci îi veni ideea să pună pe Toufar s'o jefuiescă. Ilu învăță dér ce și cum să facă și în ziua hotărîtă ilu asounse în odaia lui de dormit, căci Fukatsch sta în aceeași casă cu soră-sa.

Pe la 4 ore dimineța intrară apoi amândoi, Toufar și Fukatsch, în odaia văduvei. Toufar se repeși numai decătă asupra ei și o prinse de gât. O luptă grozavă începu între femeie și uoigaș. Fukatsch, ca să-i pună capăt, apucă de mâni pe sora-sa și ast-fel Toufară putu să-și săvârșescă oribila faptă.

Fukatsch dete apoi drumulă lui Toufar. În mânilă cadavrului rămăseseră însă nise peră din barba lui Fukatsch, și acesăia au fost cari l'au tradat.

În urma mărturisirilor lui Fukatsch sentința juraților s'a casat.

Toufar, care în procesă figurase ca martor cu jurământ, a fostă acum arestat și procesul se va începe în contra lui pentru asasinat și în contra lui Fukatsch ca autor intelectual și complice al crimei.

După codul penală austriac, atătă una câtă și cealaltă din aceste crime să pedepsescă cu mörte, decă nu suntă împrejurări ușurătoare.

A doua sărutare. La curtea nenoroicitului Ludovic al XVI era obiceiul, că fiă-cărei princese prezentată la curte pentru prima-dată, regele îi aplica grațiosă două sărutări pe obrăjei. Decă însă dama prezentată aparținea unui grad mai inferior al nobilimei, atunci nu putea să aspire decătă numai la o sărutare. Astfel cu ună prilejă fū prezentată renumita întru frumșețe, marchisa Pracontal, și regele, cu tôte că nu purta titlul de princesă, o află destul de farmecătoare, ca să-o sărute măcar și de două ori. Măiestrul de carte însă, princoipele Aumont, observândă intențiunea regelui, după sărutarea primă numai decătă sări între dênșii dicendă: „Majestăte! Nu e principesă!“ și-i despărți. Cei prezenți cu regele dimpreună au izbucnit într'un risă generală la neplăcută intervenire a consciențiosului său măiestru de curte.

Logica unui copil. Georgică s'a jucat în grădină. Jucându-se, cădă de mai multe ori și se întorse acasă plin de noroi; mamă sa se supără foc. „Trebuieai celă puțin să griješci de pantalonii tăi cei noi!“ „Dér mamă“, răspunse Georgică indignat, „te potă asigura, că ori de câte ori am cădută, n'am avută timp, ca să-mă tragă pantalonii.“

Demn de invidiat. Madame, eu cunoscu un om, care primesce dînică mai multă de o sută de epistole de amor. — O, cum aș dori să-l cunoscu! Trebuie să fie un frumș Don Juan. — Nu tocmai, madame, e împărțitorul de scrisori din circumscripțiunea mea.

Necrolog. Dimitrie Z. Chandras, profesorul comunității elene din Brașov, a răposat la 31 Iulie în etate de 46 de ani.

Fiă-i țărina ușoră!

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interimar: Gregoriu Maior.

Cursul pieteii Braşovului.

din 14 Augustă st. n. 1891.

Table with exchange rates for various currencies and goods in Braşov, including Romanian, Austrian, and German currencies.

Cursul la bursa din Viena.

din 13 Augustă a. c. 1891.

Table with stock market prices from the Vienna exchange, listing various securities and their values.

Table with various market prices and exchange rates, including items like 'ostu ungare' and 'Amortisarea datoriei'.

ABONAMENTE la 'GAZETA TRANSILVANIEI'. Advertisement for subscriptions, listing rates for different regions and terms.

CONCURS.

Devenindă postul de învăţător la şcoala reuniunii grăniţereşti din fostul regiment român I. în Baru-mare, cottul Hunedórei, eventuală şi Mărgineni, cottul Făgăraşului, vacantă, se escrie prin această concursă.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste posturi sunt:

- 1. Salară de 300 fl. v. a.
2. Cvarţiră în edificiul şcolei.
3. Lemnele de focă trebuinciose.

Suplicele instruate conformă legilor şcolare existente suntă de a se înainta până în 26 l. c. n. la

Comitetul administratoră de fondulă şi şcoalele de reuniune grăniţereşti din fostul reg. rom. I.

Mersulă trenuriloră

pe liniile orientale ale căii ferate de stată r. u. valabilă din 20 Iulie 1891.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeală, B.-Pesta-Aradă-Teluş, etc.) and train times.